Angstige Hechting, Jaloezie van de Partner en de Rol van Conflicthantering

Lidy Marit Roze

Studentnummer: s5208459

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3A-BT15: Bachelor Thesis

Supervisor: dr. Dick Barelds

Tweede beoordelaar: dr. Julie Karsten

In samenwerking met: Désirée Bakkes, Isa Bosch, Irena de Vries, Marisa Dondertman, Isis van der Neut

6 juni 2025

Een scriptie is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de scriptie is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de scriptie is daarom niet per se geschikt als academische bron om naar te verwijzen. Als u meer wilt weten over het in deze scriptie besproken onderzoek en de daarop gebaseerde publicaties waarnaar u zou kunnen verwijzen, neem dan contact op met de genoemde begeleider.

Anxious Attachment, the Partner's Jealousy and the Role of Conflict Management

Abstract

This study examined the relationship between one's anxious attachment style and the level of anxious jealousy experienced by the other in a romantic relationship. The research included 124 adults, comprising 62 couples. It was expected that anxious attachment of one partner would have a positive effect on the other partner's anxious jealousy. Conflict management would act as a mediating factor. Additionally, it was expected that the anxious attachment of the 'second partner' would strengthen the association between conflict management and anxious jealousy.

However, the results showed no relationship between one partner's anxious attachment and the other partner's anxious jealousy. A relationship was found between anxious attachment and the two types of conflict management, but these conflict styles did not predict the partner's jealousy. The association between conflict management and the partner's anxious jealousy appeared to depend on the partner's level of attachment anxiety. For partners with higher attachment anxiety, the self-demand/partner-withdraw (SDPW) conflict style was associated with more anxious jealousy, whereas the partner-demand/self-withdraw (PDSW) conflict style was associated with less anxious jealousy. However, no clear evidence was found that the indirect effect of one partner's attachment anxiety on the other partner's anxious jealousy through these forms of conflict management differed depending on the partner's own attachment style. The results are in contrast with earlier findings, highlighting the need for further research to better understand the partner's effect on jealousy of one individual.

Keywords: attachment, jealousy, conflict management, anxious attachment, anxious jealousy, PDSW, SDPW

Samenvatting

In dit onderzoek is de samenhang tussen de angstige hechtingsstijl van de ene partner en de mate van angstige jaloezie van de andere partner in een romantische relatie onderzocht. Dit is onderzocht onder 124 volwassenen, 62 stellen. Er werd verwacht dat de angstige hechtingsstijl van de ene partner een positief effect zou hebben op de mate van angstige jaloezie van de andere partner. Conflicthantering zou hierbij een mediërende rol spelen. Ook zou de angstige hechting van de 'tweede partner' naar verwachting een versterkend effect hebben op de samenhang tussen conflicthantering en angstige jaloezie.

Tegenstrijdig aan de verwachtingen is er geen verband gevonden tussen angstige hechting van het ene individu en de angstige jaloezie van het andere individu. Wel is er een verband gevonden tussen angstige hechting en de twee vormen van conflicthantering. Het verband tussen conflicthantering en angstige jaloezie van de partner bleek afhankelijk van de angstige hechting van deze partner. Bij een hoge mate van angstige hechting hing de self-demand/partner-withdraw (SDPW) conflicthanteringsstijl samen met meer angstige jaloezie, terwijl de partner-demand-self-withdraw (PDSW) conflicthanteringsstijl juist samenhing met minder jaloezie. Er is echter geen ondersteuning gevonden voor het feit dat het indirecte effect van de angstige jaloezie van de ene partner op de angstige jaloezie van de andere partner via deze vormen van conflicthantering daadwerkelijk verschilde, kijkend naar de hechtingsstijl. De bevindingen wijken af van eerdere bevindingen; vervolgonderzoek is nodig om het ontstaan van jaloezie beter te begrijpen.

Trefwoorden: hechting; jaloezie; conflicthantering; angstige hechting; angstige jaloezie; PDSW; SDPW

Angstige Hechting, Jaloezie van de Partner en de Rol van Conflicthantering

Er is veel onderzoek gedaan naar factoren die betrokken zouden zijn bij het begrijpen van jaloezie in romantische relaties (Barelds & Dijkstra, 2021; Buunk, 1997; Richter et al., 2022). Jaloezie ontstaat wanneer iemand het gevoel heeft dat een echte of ingebeelde rivaal de aandacht van de partner opeist en dat daarmee een belangrijke (vaak romantische) relatie in gevaar komt of verloren gaat (Barelds & Dijkstra, 2021; Dijkstra et al., 2013).

Bowlby (1969) stelt dat de relatie tussen een individu en de verzorger in de kindertijd latere relaties beïnvloedt. Hechtingsstijl, gevormd in de kindertijd, bepaalt in hoeverre iemand zich veilig voelt in relaties en hoe iemand omgaat met dreiging of onzekerheid binnen die relaties op volwassen leeftijd (Bartholomew & Horowitz, 1991). Wat betreft factoren die jaloezie beïnvloeden, zou hechtingsstijl een factor kunnen zijn die een rol speelt.

Tot nu toe is er vooral onderzoek gedaan naar de relatie tussen de hechtingsstijl van een individu en de mate van jaloezie die dit individu heeft (Buunk, 1997; Richter et al., 2022). Er is echter nauwelijks onderzoek gedaan naar de samenhang tussen de hechtingsstijl van de ene partner en de mate van jaloezie van de andere partner. In dit onderzoek wordt hiernaar gekeken. Hierbij wordt ingegaan op de mediërende rol van conflicthantering. Ook wordt er gekeken naar de invloed van de mate van angstige hechting van de ‘tweede’ partner op het verband tussen conflicthantering binnen de relatie en angstige jaloezie.

Het is nuttig om meer te weten te komen over de manier waarop hechtingsstijl samenhangt met jaloezie. Jaloezie in relaties zou namelijk samenhangen met negatieve uitkomsten voor zowel het individu als de relatie (Aykutoğlu, 2025). De aanwezigheid van jaloezie zou psychologische basisbehoeften, zoals autonomie, competentie en verbondenheid verminderen. Deze vermindering zou dan weer het welzijn van de individuen en de kwaliteit van

de relatie verminderen. Ook zou jaloezie samenhangen met angst, boosheid en verdriet, en kan het leiden tot negatieve gevolgen zoals gevoelens van eenzaamheid, lage zelfwaardering, depressie en zelfs partnergeweld. Door jaloezie beter te begrijpen en er achter te komen welke factoren jaloezie binnen romantische relaties beïnvloeden, kunnen er mogelijk interventies worden ontwikkeld om deze jaloezie te verminderen of onder controle te krijgen. Deze kennis en opgezette interventies zouden vervolgens kunnen worden toegepast om stellen met relatieproblemen op het gebied van jaloezie te kunnen helpen.

Hechting

De theorie van Bowlby (1969) richt zich op de emotionele band die ontstaat tussen een kind en de primaire verzorger en hoe die band het gedrag, gevoel en denken van het kind beïnvloedt op de lange termijn. Er worden twee vormen van interne werkmodellen onderscheiden, die ofwel negatief, ofwel positief zijn. Deze twee typen zijn een intern model van zichzelf en een intern model van anderen. Relaties met anderen in de kindertijd vormen hoe iemand zichzelf en anderen ziet.

Het model van Bartholomew en Horowitz (1991) bouwt voort op Bowlby's interne werkmodellen en onderscheidt bij volwassenen vier hechtingsstijlen. Deze omvatten de neiging van mensen om sterke emotionele banden te vormen met specifieke anderen. Bij een veilige ('secure') hechting is er sprake van een positief zelfbeeld en een positief beeld van anderen. Hierbij is het individu comfortabel met intimiteit en autonomie. Een gepreoccupeerde ('preoccupied') hechtingsstijl gaat uit van een negatief zelfbeeld en een positief beeld van anderen, wat resulteert in het feit dat het individu zelfacceptatie probeert te verkrijgen via de acceptatie van waardevolle anderen. Bij een angstige ('fearful avoidant') hechtingsstijl heeft iemand zowel een negatief beeld van zichzelf als van de ander. Het individu is bang voor

intimiteit en vermijdt dit het liefst. Hier wordt in dit onderzoek verder op ingegaan. Tot slot gaat een vermijdende (‘dismissive avoidant’) hechtingsstijl samen met een positief zelfbeeld, maar negatief beeld van anderen. Individuen met deze hechtingsstijl hebben de neiging om zichzelf tegen teleurstelling te beschermen door mensen op afstand te houden. Vaak hecht het individu veel waarde aan onafhankelijkheid en ontastbaarheid. Volgens Richter et al. (2022) vormt hechting het belangrijkste persoonlijkheidskenmerk in relaties, dat ten grondslag ligt aan hoe mensen emotioneel, cognitief en gedragsmatig op anderen reageren.

Angstige Hechting en Angstige Jaloezie van de partner

Wat betreft de hechtingsstijlen zou angstige hechting van de ene partner een voorspeller zijn van de mate van jaloezie van de andere partner (Buunk, 1997; Feeney & Noller, 1990; Goodboy & Bolkan, 2011; Wegner et al., 2018) Jaloezie ontstaat meestal wanneer iemand het gevoel heeft dat een echte of ingebeelde rivaal de aandacht van de partner opeist en dat daarmee een belangrijke (vaak romantische) relatie in gevaar komt of verloren gaat (Barelds & Dijkstra, 2021; Dijkstra et al., 2013). In het artikel van Barelds en Dijkstra (2021) wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten jaloezie: angstige, reactieve en preventieve jaloezie. Hierbij gaat angstige jaloezie over het proces waarbij een individu gevoelens van angst, achterdocht, bezorgdheid en wantrouwen ervaart, omdat het individu voortdurend piekert en zich mentaal beelden vormt van de ontrouw van de partner. Dit is tevens ook de vorm van jaloezie waar in dit onderzoek verder op wordt ingegaan. Reactieve jaloezie is de mate waarin iemand negatieve emoties ervaart wanneer zijn of haar partner ontrouw is geweest, ofwel emotioneel ofwel seksueel. In tegenstelling tot angstige jaloezie is hier wel sprake van het daadwerkelijk plegen van overspel van de partner. Tot slot gaat preventieve jaloezie in op de behoefte van een individu

om ervoor te zorgen dat de partner niet in contact komt met het gender waar de partner tot aangetrokken is, om zo ontrouw te voorkomen.

Kijkend naar deze verschillende soorten jaloezie, is de ene vorm schadelijker dan de andere (Barelds & Dijkstra, 2021). Reactieve jaloezie zou kunnen worden gezien als een normale reactie op een potentiële bedreiging voor de relatie en zou hierbij niet direct schadelijk zijn voor de relatie en de individuen in de relatie. Daarentegen zouden angstige en preventieve jaloezie pathologisch zijn en zouden deze vormen een bedreiging kunnen vormen voor de relatie. Het is dus van belang om meer onderzoek te doen naar deze vormen van pathologische jaloezie.

In dit onderzoek wordt er gekeken naar angstige jaloezie. Specifiek gaat dit onderzoek over het verband tussen de angstige hechting van de ene partner op de angstige jaloezie van de andere partner in de romantische relatie. Er zijn hier al verschillende onderzoeken naar gedaan (Buunk, 1997; Feeney & Noller, 1990; Goodboy & Bolkan, 2011; Wegner et al., 2018). Feeney en Noller (1990) stellen dat de hechtingsstijl van een individu invloed zou kunnen hebben op de emoties en ervaringen van jaloezie bij de partner. Hierbij zou angstige jaloezie mogelijk de dynamiek in de relatie beïnvloeden, en daaropvolgend de gevoelens van jaloezie. Angstige hechting zou positief samenhangen met jaloezie-opwekking. Een individu met een angstige hechtingsstijl zou mogelijk signalen geven van onzekerheid en verlangen naar bevestiging, wat kan leiden tot gevoelens van jaloezie bij te partner, vooral als de partner zich hierdoor bedreigd of onzeker voelt.

Ook Wegner en collega's (2018) en Goodboy en Bolkan (2011) zien potentiële samenhang tussen de angstige hechting van de ene partner en de angstige jaloezie van de andere partner. Ook in deze onderzoeken is er een verband gevonden tussen het hebben van een angstige hechtingsstijl en het opwekken van jaloezie door ditzelfde individu. Het opwekken van jaloezie

bij de partner zou volgens Wegner en collega's (2018) samengaan met de onderliggende behoefte om het eigen zelfvertrouwen te versterken en om de angst voor afwijzing en verlies van de relatie te verminderen. Communicatie richting de partner zou een belangrijke manier zijn van jaloezie-opwekking, wat kan leiden tot een vicieuze cirkel van jaloezie en onzekerheid in de interactie binnen de relatie. Ook volgens Goodboy en Bolkan (2011) zouden angstig gehechte individuen jaloezie opwekken met de behoefte om zorgen over de relatie te uiten. Angstig gehechte personen zouden op hun eigen onzekerheid en angst voor verlies reageren met gedragingen als spioneren of controleren.

Het Mediërende Effect van Conflicthantering

Wat betreft de relatie tussen angstige hechting en de angstige jaloezie van de partner zou conflicthantering hier mogelijk een mediërende rol in spelen. Conflicthantering gaat over de manier waarop iemand omgaat met interpersoonlijke conflicten; dit kan zowel adaptief als maladaptief zijn (Paquette et al., 2020). Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar de relatie tussen conflicthantering en angstige hechting (Goodboy & Bolkan, 2011; Hazan & Shaver, 1987; Lessard et al., 2021; Paquette et al., 2020; Mozafari, 2021). Onderzoek naar relaties in de fase van de overgang naar ouderschap ondersteunt het feit dat individuen met een angstige hechting vaak een grotere behoefte aan nabijheid en validatie ervaren (Lessard et al., 2025). Dit zou samengaan met een dubbelzinnige houding tegenover conflicten. Angstig gehechte individuen zouden de neiging hebben om conflicten te vermijden of zich passief te gedragen ten opzichte van het conflict, maar zouden ook behoefte kunnen hebben aan emotionele nabijheid en daarmee juist toenadering zoeken. Als dit op een ongunstige manier gebeurt, leidt dit tot het versterken van het conflict. Volgens het artikel gaat angstige hechting vaak samen met disfunctionele

manieren van het omgaan met conflicten, zoals defensief gedrag of het vermijden van open communicatie.

Paquette et al. (2020) ondersteunt dit en stelt ook dat een angstige hechtingsstijl samenhangt met maladaptieve conflicthantering. Er is een zeer zwak negatief verband gevonden tussen angstige hechting en adaptieve conflicthantering. Maladaptieve conflictoplossing wordt in dit onderzoek gezien als een destructieve manier van omgaan met conflicten waarbij, met oog op eigenbelang of het vermijden van conflicten, schade wordt toegebracht aan de relatie. Als voorbeelden voor maladaptieve gedragingen worden vijandigheid, agressie, terugtrekken uit het gesprek en het toepassen van dwang genoemd. Adaptieve conflicthantering omvat constructieve omgang met conflicten die gericht is op het bevorderen van zowel eigen behoeften als die van de ander. Individuen met angstige hechting zouden overinvesteren in de relatie, beredeneert Paquette et al. (2020). Dit zou een individu doen met het motief om verlating te vermijden.

Volgens Mozafari (2021) hangt onzekere hechting samen met interactionele reactiviteit, dominantie, submissie en separatie, en minder met compromis. Mensen met een onzekere hechting zouden minder de neiging hebben om samen te werken en oplossingsgericht conflict op te lossen (compromis), meer emotioneel, boos of explosief reageren tijdens conflicten (interactionele reactiviteit), de neiging hebben om anderen te controleren (dominantie), zich veel aanpassen of onderdanig opstellen (submissie) en conflicten vermijden door afstand te nemen of zich terug te trekken (separatie).

Tot slot vindt ook het artikel van Goodboy en Bolkan (2011) een duidelijke relatie tussen angstige hechting en conflicthantering, hoewel deze in het onderzoek nog duidelijker is gevonden voor de vermijdende en de gepreoccupeerde hechtingsstijl. Individuen met een angstige hechtingsstijl zouden vaker een sterke behoefte hebben aan goedkeuring en bevestiging.

Deze behoefte zou ook kunnen resulteren in een ongunstige reactie op spanning of conflict binnen de relatie, wat kan leiden tot escalaties en onopgeloste zaken binnen een relatie. Wel wordt aangegeven dat individuele strategieën kunnen variëren, en dat sommige individuen een meer teruggetrokken houding aannemen of gewenst gedrag vertonen om de partner tevreden te houden.

Tegenstrijdig aan de voorgaande onderzoeken, die niet direct onderscheid hebben kunnen maken tussen toenaderings- en vermijdingsgedrag, vindt het onderzoek van Guerrero (1998) wel verschil tussen beide. Angstig gehechte individuen zouden volgens dit onderzoek meer geneigd zijn tot vermijding of ontkenning wanneer er sprake is van een conflictsituatie dan tot toenadering. Hiervoor wordt als verklaring gegeven dat ze dat sociaal sensitiever zouden zijn en vaker een negatief zelfbeeld zouden hebben. Deze individuen interpreteren cues sneller als bedreigend, wat kan leiden tot een overmatige angst voor negatieve beoordelingen en afwijzing. Ook zouden angstig gehechte individuen vaker twijfelen aan hun waarde of aantrekkelijkheid, waardoor deze individuen minder zelfverzekerd zouden zijn in sociale interacties. Mogelijk zou vermijden van contact voorkomen uit de intentie om afwijzing of kwetsing te voorkomen.

Naast het verband tussen angstige hechting en conflicthantering zijn er verschillende onderzoeken die een verband laten zien tussen conflicthantering en angstige jaloezie (Barelds & Dijkstra, 2003; Hazan & Shaver, 1987; Telli & Güller, 2023). Volgens Hazan en Shaver (1987) speelt de manier waarop hechtingsstijlen van beide partners zich tot elkaar verhouden en hoe zij omgaan met conflicten een belangrijke rol in de ontwikkeling en intensiteit van jaloezie en andere emotionele reacties in romantische relaties. Disfunctionele conflicthantering zou kunnen leiden tot onder andere het ophopen van spanningen, meer jaloezie en emotionele instabiliteit. Het onderzoek legt de nadruk op de conflicthantering van beide partners; als één partner

voortdurend bevestiging zoekt terwijl de andere partner de neiging heeft om zich terug te trekken in een conflict, kan een conflict escaleren.

In onderzoek van Telli en Güller (2023) is er een verband gevonden tussen verschillende conflictstijlen en jaloezie. De neiging om actief weg te lopen van het probleem of de relatie zou samengaan met meer jaloezie. Ook is er een verband gevonden tussen het aannemen van een passieve houding ten opzichte van het probleem en jaloezie. Hierbij zou een conflict niet worden opgelost of zelfs erger worden. Het eerste verband is minder sterk dan het tweede verband, maar beide zijn significant. Ook is er een negatief verband tussen de mate van actieve, constructieve response op conflicten en jaloezie. Er is geen significant verband gevonden tussen jaloezie en de mate van passieve, constructieve response. Hierbij gaat het om het vermijden van conflicten, terwijl het individu wel hoopt dat het probleem wordt verholpen en ook loyaal blijft aan de partner.

Het Modererende Effect van Angstige Hechting

Naast het feit dat er samenhang zou bestaan tussen de angstige hechting van de ene partner en de angstige jaloezie van de andere partner, zou angstige hechting mogelijk een modererende factor zijn in de relatie tussen conflicthantering en angstige jaloezie van deze andere partner. Dit is beredeneerd vanuit het feit dat angstige hechting een sterke voorspeller van jaloezie binnen ditzelfde individu zou zijn (Buunk, 1997; Hazan & Shaver, 1987; Richter et al., 2022). Als verklaring geven Hazan en Shaver (1987) en Richter et al. (2022) dat een angstige hechting wordt geassocieerd met een angst om verlaten te worden. Ook zouden angstig gehechte individuen gevoeliger zijn voor het waarnemen van dreiging voor de relatie. Buunk (1997) stelt dat angstig gehechte individuen meer reactieve jaloezie, preventieve jaloezie en angstige jaloezie zouden laten zien. De relatie tussen de angstige hechtingsstijl en jaloezie bleef significant na het

controleren van persoonlijkheidsfactoren als neuroticisme en sociale angst. Hieruit kan worden verondersteld dat hechtingsstijlen, en dus ook angstige hechting, een onafhankelijke rol spelen in het beïnvloeden van jaloezie.

In dit onderzoek wordt er gekeken naar de angstige hechting van de ‘tweede partner’ als modererende factor in de relatie tussen conflicthantering en angstige jaloezie van diezelfde tweede partner. Aan de hand van het gegeven dat angstige hechting samen zou gaan met het sneller waarnemen van dreiging in de relatie, zou kunnen worden gesuggereerd dat deze individuen mogelijk ook gevoeliger zijn voor maladaptieve conflicthantering. Angstig gehechte individuen zouden hierbij dan mogelijk sneller angstige jaloezie laten zien. Ook zouden individuen die niet angstig gehecht zijn, beter in staat zijn om gedrag van een angstig gehechte partner te relativeren en om er constructief mee om te gaan. Dit suggereert dat de angstige hechting van de ‘tweede partner’ mogelijk een modererende rol speelt in de relatie tussen conflicthantering en de angstige jaloezie van de ‘tweede partner’. Een hogere mate van angstige hechting van de tweede partner zou de relatie tussen conflicthantering binnen de relatie en de angstige jaloezie van de tweede partner versterken.

Huidige Onderzoek

In het huidige onderzoek wordt het onderzoeksmodel weergegeven in figuur 1 onderzocht. Hierbij wordt gekeken naar verband tussen de mate van angstige hechting van de ene partner (partner A) en de mate van angstige jaloezie van de andere partner (partner B). Hierbij wordt de mediërende rol van conflicthantering van beide partners onderzocht. Ook wordt er gekeken naar de mate van angstige hechting van partner B; dit zou invloed kunnen hebben op de relatie tussen de vormen van conflicthantering en de mate van angstige jaloezie die partner B ervaart.

Figuur 1

Het Onderzoeksmodel

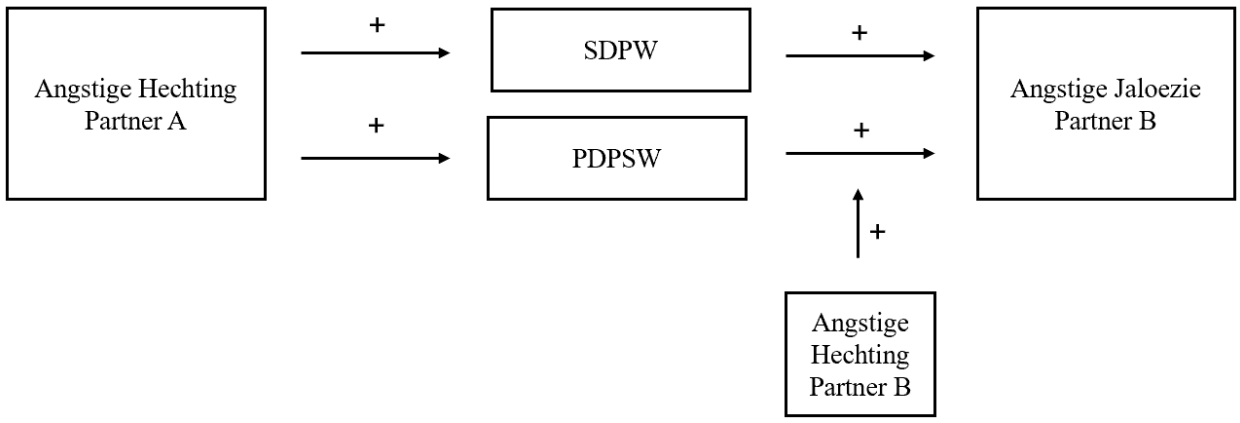

Aan de hand van bestaande literatuur kan hypothese 1 worden opgesteld: een hoge mate van angstige hechting van partner A samen zou gaan met het ervaren van meer angstige jaloezie van partner B (Buunk, 1997; Feeney & Noller, 1990; Goodboy & Bolkan, 2011; Wegner et al., 2018). De conflicthantering van de eerstgenoemde partner zou een rol spelen in dit verband. Angstig gehechte individuen zouden vaker maladaptieve conflicthantering laten zien (Guerrero, 1998; Lessard et al., 2025; Paquette et al., 2020; Mozafari, 2021). Hierbij is er zowel een verband gevonden voor vermijdings- en toenaderingsgedrag. Dit leidt tot hypothese 2 en 3. Hypothese 2 stelt dat toenaderingsgedrag een versterkend mediërend effect heeft op de relatie tussen de angstige hechting van partner A en de angstige jaloezie van partner B; hypothese 3 stelt dat vermijdingsgedrag een versterkend mediërend effect heeft op de relatie tussen de angstige hechting van partner A en de angstige jaloezie van partner B. Hierbij wordt toenaderingsgedrag onderzocht door te kijken naar de mate waarin een individu zelf toenadering zoekt terwijl de partner terugtrekt (self-demand/partner-withdraw, SDPW). Vermijdingsgedrag wordt onderzocht door te kijken naar de mate waarin de partner toenadering zoekt en het individu zich terugtrekt (partner-demand/self-withdraw, PDSW), zie figuur 1.

Tot slot zouden angstig gehechte individuen gevoeliger zijn voor dreiging van de relatie (Richter et al., 2022). Dit leidt tot hypothese 4: de relatie tussen conflicthantering binnen de relatie en de mate van angstige jaloezie van partner B wordt gemodereerd door de angstige hechting van partner B. Er wordt verwacht dat het verband tussen conflicthantering en angstige jaloezie bij hogere niveaus van angstige hechting sterker zal zijn dan bij lagere niveaus.

Methode

Deelnemers en Procedure

Er is een kwantitatief onderzoek uitgevoerd via een online vragenlijst naar jaloezie in partnerrelaties. Hierbij is samengewerkt met vijf andere studenten van de Rijksuniversiteit Groningen en zijn de verschillende onderzoeken met betrekking tot jaloezie gecombineerd in één vragenlijst (Bakkes, 2025; Bosch, 2025; De Vries, 2025; Dondertman, 2025; Van der Neut, 2025). Het invullen van de vragenlijst duurde naar schatting maximaal 15 minuten. De participanten werden geworven via online verspreiding in de kring van de onderzoekers, met een uitnodiging om een vragenlijst in te vullen. Deelname was alleen mogelijk voor mensen die op het moment van invullen meerderjarig waren en in een romantische relatie zaten. Er werd aangemoedigd om beide partners de vragenlijst in te laten vullen. Om de antwoorden van beide partners anoniem te kunnen koppelen, werd participanten gevraagd om samen een unieke code te bedenken die bestond uit letters en/of cijfers. De participanten werden gevraagd de vragenlijst alleen in te vullen, zonder de aanwezigheid van de partner. Alle participanten hebben geïnformeerde toestemming gegeven voor het gebruik van de antwoorden die zijn ingevuld en het onderzoek is door de ethische commissie goedgekeurd. De vragenlijst is opgesteld en verspreid via Qualtrics.

In totaal werd de vragenlijst 285 keer aangeklikt via de verspreide Qualtrics-link. Van deze groep zijn 212 mensen begonnen met het invullen van de vragenlijst (134 vrouwen, 78 mannen; M = 32.89 jaar, SD = 17.10). Eén participant gaf geen geïnformeerde toestemming en werd uitgesloten van de analyse. Vervolgens zijn alleen participanten verwijderd die meer dan 10% van de relevante vragen niet hadden ingevuld. Participanten met minder dan 10% missende waarden zijn meegenomen in de analyse. Tot slot zijn alleen de antwoorden geanalyseerd van stellen waarbij de individuen een unieke code deelden met één andere participant. Participanten waarbij de code ontbrak, verkeerd was ingevuld of dubbel was ingevoerd, zijn niet meegenomen in de analyse. Uiteindelijk zijn 62 stellen (in totaal 124 participanten) geanalyseerd (63 vrouwen, 61 mannen; M = 34.12 jaar, SD = 16.26). Deze stellen hadden gemiddeld 8.30 jaar een relatie (*SD* = 11.68).

Instrumenten

Jaloezie. Om jaloezie te meten, is er gebruikgemaakt van de Three Types of Jealousy Scale (Barelds & Dijkstra, 2022; Buunk, 1997). Deze vragenlijst meet drie soorten jaloezie: reactieve jaloezie (items 1 t/m 5), angstige jaloezie (items 6 t/m 10) en preventieve jaloezie (items 11 t/m 15). Alle items worden gescoord op een vijfpuntsschaal (zie Appendix). De antwoordschaal is voor elke vorm van jaloezie anders. Voor reactieve jaloezie lopen de antwoordopties van 1 = ‘niet vervelend’ tot 5 = ‘heel erg vervelend’, voor angstige jaloezie van 1 = ‘nooit’ tot 5 = ‘altijd’ en voor preventieve jaloezie van 1 = ‘niet van toepassing’ tot 5 = ‘heel goed van toepassing’ (Barelds & Dijkstra, 2022). Een voorbeelditem van angstige jaloezie is: “Ik pieker erover dat mijn partner mij zou kunnen verlaten voor een ander”. De scores voor de drie vormen van jaloezie worden berekend door het gemiddelde van de items per soort jaloezie te nemen, waardoor voor elke vorm van jaloezie de scores minimaal 1 en maximaal 5 zijn. De subschaal

reactieve jaloezie heeft in het huidige onderzoek een voldoende betrouwbaarheid van $\lambda_2 = .792$. De subschalen angstige jaloezie en preventieve jaloezie hebben betrouwbaarheden van respectievelijk $\lambda_2 = .872$ en $\lambda_2 = .748$, welke als goed en voldoende kunnen worden geclassificeerd.

Hechting. Binnen dit onderzoek was er ook gebruikgemaakt van de Relationship Questionnaire van Bartholomew en Horowitz (1991), waarmee de gepreoccupeerde hechtingsstijl, de afwijzend-vermijdende hechtingsstijl, de angstig-vermijdende hechtingsstijl en de veilige hechtingsstijl gemeten werden. Deze vragenlijst bestond uit vier items (vignetten waarin een hechtingsstijl werd beschreven), waarbij iemand moest aangeven in hoeverre hij of zij zich herkent in een specifieke hechtingsstijl. Dit kon worden aangegeven door middel van een likertschaal van 1 tot 7, waarbij 1 stond voor 'helemaal niet op mij van toepassing' en 7 voor 'sterk op mij van toepassing' (zie Appendix). Tot slot diende er bij het vijfde en laatste item aangegeven te worden in welke hechtingsstijl iemand zichzelf het meest herkent. Een voorbeelditem, verwijzend naar de afwijzend-vermijdende hechtingsstijl, vanuit de Relationship Questionnaire van Bartholomew en Horowitz (1991) is: Ik geef mezelf niet gauw bloot aan mijn partner. Ik ben niet graag alleen, maar ik heb er ook moeite mee om mijn partner volledig te vertrouwen of me afhankelijk op te stellen. Ik ben bang om gekwetst te worden als ik te vertrouwelijk word met mijn partner. Wegens de opbouw van de Relationship Questionnaire van Bartholomew en Horowitz (1991), is het niet mogelijk om voor de verschillende subschalen van deze vragenlijst een betrouwbaarheidsanalyse uit te voeren.

***Communicatie en Conflicthantering*.** Daarnaast werd er een verkorte versie van de Communication Patterns Questionnaire Revised - Short Form (Christensen & Sullaway, 2016) gebruikt om verschillende communicatie-/conflicthanteringsstijlen te meten. Deze vragenlijst

bestaat uit de drie subschalen constructieve communicatie (CC), self-demand/partner-withdraw (SDPW) en partner-demand/self-withdraw (PDSW), met in totaal 11 items. De subschaal CC bestond uit 5 items en SDPW en PDSW uit elk 3 items. De participant kon de vragen beantwoorden op een likertschaal van 1 tot 5, waarbij 1 ‘sterk mee oneens’ representeerde en 5 ‘sterk mee eens’(zie Appendix). Een voorbeelditem van de Communication Patterns Questionnaire Revised - Short Form (Christensen & Sullaway, 2016) is: “Als we een discussie voeren over een probleem, uiten mijn partner en ik onze gevoelens naar elkaar”. Voor de subschaal constructieve communicatie is een betrouwbaarheid van $\lambda_2 = .578$ gevonden, wat onvoldoende is (Guttman, 1945). De subschaal self-demand/partner-withdraw heeft een voldoende betrouwbaarheid van $\lambda_2 = .524$ en de subschaal partner-demand/self-withdraw een onvoldoende betrouwbaarheid van $\lambda_2 = .547$.

Resultaten

Het doel van dit onderzoek was het in kaart brengen van de factoren die mogelijk samenhangen met angstige jaloezie in partnerrelaties. Hierbij werd er gekeken naar de mate van angstige hechting van partner A en de mate van angstige jaloezie van partner B. Ook werd er gekeken naar de mediërende rol van conflicthantering. Tot slot werd er gekeken naar de modererende rol van de angstige hechting van partner B in de samenhang tussen conflicthantering van beide partners en de angstige jaloezie van partner B. Wat betreft conflictvermijding is onderscheid gemaakt tussen situaties waarin het individu aandringt of kritiek levert, terwijl de partner zich terugtrekt of afsluit (SDPW), en situaties waarbij de partner veeleisend of confronterend optreedt, terwijl de respondent zich juist terugtrekt of vermijdend reageert (PDSW).

In tabel 1 in de Appendix staan de beschrijvende statistieken en correlaties weergegeven. Aan de hand van de bivariate correlatieanalyse is er geen significant verband gevonden tussen angstige hechting van partner A en angstige jaloezie van partner B (r = -.027, p < .762). Angstige hechting van partner A is positief gecorreleerd met SDPW (r = .312, p < .001) en PDSW (r = .324, p < .001). Angstige jaloezie partner B is daarentegen niet significant gecorreleerd met SDPW (r = .101, p = .264) en PDSW (r = -.029, p = .752).

Gemodereerde Mediatieanalyse

Voor het onderzoeken van het model is gebruik gemaakt van model 14 in de PROCESS voor macro voor SPSS van Hayes (2022), waarbij angstige hechting van partner A de onafhankelijke variabele X was, angstige jaloezie van partner B de afhankelijke variabele Y en SDPW en PDSW de mediatoren (M1 en M2). De angstige hechting van partner B was de moderator van de relatie tussen de mediatoren en Y.

De scatterplots van de gestandaardiseerde residuen tegen de voorspelde waarden laten geen schending van lineariteit en homoscedasticiteit zien. Ook zijn er geen aanwijzingen voor uitschieters, kijkend naar Cook's Distance. Tot slot is er, hoewel SDPW en PDSW sterk samenhangen (r = .624, p < .001), geen sprake van multicollineariteit, kijkend naar de VIF-waarden van SDPW en PDSW (VIF = 1.637).

De analyse toont aan dat er geen significant effect is van de angstige hechting van partner A op de mate van angstige jaloezie van partner B (b = -.03, SE = .05, p = .56, 95% BI [-0.12; 0.07]); de waarde 'nul' ligt binnen het betrouwbaarheidsinterval. Wel is er een positief significant effect gevonden van angstige hechting van partner A op SDPW (b = 0.18, SE = 0.05, p = .0004, 95% BI [0.08; 0.28]) en PDSW (b = 0.20, SE = 0.05, p = .0002, 95% BI [0.09; 0.30]). De indirecte effecten van de angstige hechting van partner A op de angstige jaloezie van partner

B via SDPW en PDSW varieerden, afhankelijk van de angstige hechting van partner B. Dit kan worden onderzocht met behulp van de moderatieanalyse.

De moderatieanalyse toont aan dat de interactie tussen SDPW en de angstige hechting van partner B significant is (*b* = 0.15, *SE* = 0.12, *p* = .011, 95% *BI* [0.01; 0.30]). Uit de conditionele effecten bleek dat SDPW alleen positief samenhing met de angstige jaloezie van partner B bij hoge niveaus van angstige hechting van partner B (1 *SD* boven het gemiddelde; *b* = 0.30, *SE* = 0.12, *p* = .011, 95% *BI* [0.07; 0.53]). Verder is er een marginaal effect gevonden tussen PDSW en de angstige hechting van partner B (*b* = -0.15, *SE* = 0.08. *p* = .056, 95% *BI* [-0.50, -0.01]). Via conditionele analyses hangt PDSW alleen significant negatief samen met angstige jaloezie van partner B bij hoge niveaus van angstige hechting van partner B (1 SD boven het gemiddelde; *b* = -0.25, *SE* = 0.12, *p* = .041, 95% *BI* [-.050, -0.01]).

Tot slot wordt er gekeken of het indirecte effect van angstige hechting van partner A op de angstige jaloezie van partner B significant verschilde afhankelijk van de angstige hechting van partner B. Hierbij is geen significant effect gevonden. Wel zijn de gevonden waardes aanzienlijk verschillend voor SDPW en PDSW, kijkend naar de index. Voor SDPW werd een positieve index van gemodereerde mediatie gevonden (Index = 0.03, BootSE = 0.02, 95% BI [-0.01; 0.06]), terwijl deze voor PDSW negatief was (Index = -0.03, BootSE = 0.02, 95% BI [-0.07, 0.00])

Discussie

In dit onderzoek is gekeken naar het verband tussen de mate van angstige hechting van partner A en de mate van angstige jaloezie van partner B. Hierbij werd er gekeken naar de mediërende rol van conflicthantering van beide partners. Ook werd er gekeken naar de

modererende rol van de angstige hechting van partner B in de samenhang tussen conflicthantering van beide partners en de angstige jaloezie van partner B.

Aan de hand van bestaande literatuur werd verwacht dat angstige hechting van partner samen zou gaan met angstige jaloezie van de andere partner , zoals gesteld in hypothese 1 (Buunk, 1997; Feeney & Noller, 1990; Goodboy & Bolkan, 2011; Wegner et al., 2018). Angstige hechting zou samengaan met het opwekken van jaloezie bij de partner. Volgens Goodboy en Bolkan (2011) zouden angstig gehechte personen hun onzekerheid over de relatie uiten met gedrag dat jaloezie zou kunnen opwekken bij de partner, zoals spioneren of controleren.

Hiernaast werd verwacht dat conflicthantering een mediërende rol zou hebben in dit verband tussen angstige hechting en angstige jaloezie van de partner. Hierbij zou conflicthantering in verband staan met zowel angstige hechting als angstige jaloezie (hypothese 2 en 3). Verschillende onderzoeken hebben het verband tussen angstige hechting en conflicthantering onderzocht (Goodboy & Bolkan, 2011; Hazan & Shaver, 1987; Lessard et al., 2021; Paquette et al., 2020; Mozafari, 2021). Volgens het onderzoek van Lessard et al. (2025) zou angstige hechting samengaan met een dubbelzinnige houding tegenover conflicten, waarbij er enerzijds sprake is van conflictvermijding, en anderzijds van toenadering vanuit de behoefte voor emotionele nabijheid. Ook Paquette et al. (2020) en Mozafari (2021) stellen dat een angstige hechting samen zou gaan met het destructief omgaan met conflicten. Hierbij gaat het zowel over vijandigheid, agressie en het explosief reageren tijdens conflicten, als het terugtrekken uit het gesprek en het vermijden van het conflict. Tot slot vinden eveneens Goodboy en Bolkan (2011) een verband tussen angstige hechting en conflicthantering en geven aan dat individuele strategieën kunnen variëren, van confrontatie tot vermijding.

Ook hebben verschillende onderzoeken het verband tussen angstige jaloezie en conflicthantering onderzocht (Barelds & Dijkstra, 2003; Telli & Güller, 2023). Volgens Telli en Güller (2023) zou er een verband zijn tussen het actief weglopen van het probleem en jaloezie binnen de relatie. Ook zou er sprake zijn van een verband tussen het aannemen van een passieve houding ten opzichte van het probleem en jaloezie.

Tot slot zou angstige hechting van de partner een rol spelen in de relatie tussen conflicthantering en angstige jaloezie van deze partner (Buunk, 1997; Hazan & Shaver, 1987; Richter et al., 2022). Volgens Richter et al. (2022) zou angstige hechting samengaan met het sneller waarnemen van dreiging voor de relatie. Dit zou suggereren dat angstig gehechte individuen ook gevoeliger zouden zijn voor maladaptieve conflicthantering. Ook zouden angstig gehechte individuen over het algemeen meer angstige jaloezie ervaren (Buunk, 1997). Met behulp van deze gegevens wordt verwacht dat een hogere mate van angstige hechting van partner B de relatie tussen conflicthantering en de angstige jaloezie van partner B zou versterken (hypothese 4).

Tegenstrijdig met deze gegevens, is er in het huidige onderzoek geen verband gevonden tussen de angstige hechting van partner A en de angstige jaloezie van partner B. Daarentegen is er wel een verband gevonden tussen de angstige hechting van partner A en SDPW/PDSW. Dit zou betekenen dat angstig gehechte personen vaak het gevoel hebben dat de partner zich terugtrekt uit conflicten, terwijl het individu zelf aan zou dringen of kritiek zou leveren (SDPW). Ook zou een angstig gehecht individu in bepaalde situaties het idee hebben dat de partner zich veeleisend en confronterend gedraagt, terwijl het individu zich terugtrekt of het conflict vermijdt (PDSW). Tot slot is er geen verband gevonden tussen de angstige jaloezie partner B en SDPW en/of PDSW. Dit is, net zoals het eerste verband, tegenstrijdig met de gevonden literatuur.

Via de moderatieanalyse zijn er aanwijzingen gevonden voor het feit dat het effect van SDPW op de angstige jaloezie van partner B zou worden gemodereerd door de angstige hechting van partner B. Hogere niveaus van angstige hechting van partner B zouden samen gaan met sterkere positieve relaties tussen deze vorm van conflicthantering en de angstige jaloezie van de partner. Iemand die meer angstig gehecht is, zou hierbij sneller angstige jaloezie ervaren wanneer er in de relatie sprake is van situaties waarbij diegene zich terugtrekt uit conflicten, terwijl de partner aan zou dringen of kritiek zou leveren (SDPW). Er wordt gekeken naar de angstige jaloezie en angstige hechting van partner B, waarbij de betekenis van de score van SDPW verandert, omdat er wordt gekeken vanuit het perspectief van partner B, terwijl de data is verzameld vanuit het perspectief van partner A. PDSW zou juist negatief samenhangen met de angstige jaloezie van de partner bij hoge niveaus van angstige hechting van de partner. Iemand die angstig gehecht is, zou juist minder angstige jaloezie ervaren wanneer er in de relatie sprake is van situaties waarbij dit individu zelf zou aandringen of kritiek zou leveren, terwijl de partner zich terug trekt. Hoewel deze bevindingen een aanwijzing bieden voor het feit dat het indirecte effect van de angstige hechting van de ene partner op de angstige jaloezie van de andere partner via SDPW en PDSW afhankelijk zou zijn van de angstige hechting van de andere partner, is dit via de gemodereerde mediatieanalyse niet gevonden.

Sterktes en Beperkingen

Er zijn verschillende verklaringen voor de discrepantie tussen de bestaande literatuur en de bevindingen. Ten eerste kan er worden afgevraagd of een concept als jaloezie lineair valt te verklaren aan de hand een bepaald kenmerk van de andere partner. Logischerwijs reageren beide partners continu op elkaar, en zou een concept als jaloezie ook kunnen worden gezien als een wederkerig proces. Ook zou het wellicht beter kunnen worden gezien als een concept waarbij

veel meer factoren betrokken zouden zijn. Zo zou in dit onderzoek partner B het ‘angstige’ gedrag van partner A op verschillende manieren kunnen interpreteren. Dit zou bijvoorbeeld afhankelijk kunnen zijn van factoren als algemene relatietevredenheid en ervaringen met ontrouw. Deze factoren zouden het effect tussen de angstige hechting van partner A en de angstige jaloezie van partner B kunnen verzwakken. Ook zou het kunnen dat angstige hechtingen per individu verschillend tot uiting komt. Hierbij zouden bepaalde gedragingen wel tot jaloezie bij de partner leiden, maar andere niet, wat wederom het effect tussen de onafhankelijke en afhankelijke variabele zou verzwakken.

Wat betreft het verband tussen conflicthantering en de angstige jaloezie van partner B (het mediatie-effect), zou de afwezigheid van dit verband op verschillende manieren kunnen worden verklaard. Een voorbeeld hiervan is de volgende. In de definitie van jaloezie wordt genoemd dat er bij jaloezie sprake is van dreiging voor de relatie. Er valt te speculeren over het feit of een conflict direct een bedreiging voor de relatie betekent. Dit is een complexe vraag, die afhangt van veel verschillende aspecten. Of een individu een conflict ziet als een bedreiging van de relatie kan bijvoorbeeld afhangen van heel veel verschillende factoren die niet zijn meegenomen in dit onderzoek, zoals zelfvertrouwen van het individu. Deze factoren zouden de relatie tussen conflicthantering en angstige jaloezie van partner B kunnen verzwakken.

Ook de lage betrouwbaarheid van de subschalen van conflicthantering zou een reden kunnen zijn voor de afwezigheid van een gevonden verband tussen conflicthantering en angstige jaloezie van partner B. Door een lage betrouwbaarheid is het namelijk moeilijker om verbanden te vinden en komen verbanden zwakker naar voren komen. De lage betrouwbaarheid van de metingen kan hebben geleid tot een onderschatting van de werkelijke effecten, wat de kans op het missen van een bestaand verband (type II-fout) vergroot. Deze lage betrouwbaarheid zou

tevens invloed kunnen hebben op de discrepantie tussen de verwachtingen en de resultaten van de gemodereerde mediatieanalyse.

Ook zijn er beperkingen wat betreft de onderzoeksopzet. Allereerst is er gebruik gemaakt van een gelegenheidssteekproef. De vragenlijsten zijn binnen de netwerken van de onderzoekers verspreid omdat dit praktischer was voor het uitvoeren van de dataverzameling. Hiermee kan er echter niet worden gesproken van een representatieve steekproef. Er is namelijk sprake van een relatief jonge en hoogopgeleide steekproef, waarbij de individuen relatief kort een relatie hebben met elkaar. Mogelijk zouden jongvolwassenen op een andere manier omgaan met bepaalde patronen binnen de romantische relatie (Arnett, 2000). Een meer individualistische blik op de relatie en grotere focus op zelfredzaamheid zou hierbij mogelijk een rol spelen. Ook zou deze leeftijdsgroep andere coping strategieën kunnen hebben en gaan zij mogelijk anders met hechtingsonzekerheden om. Dit zou een mogelijke verklaring kunnen zijn voor de afwezigheid van de relatie tussen angstige hechting en angstige jaloezie. Onderzoek naar copingstrategieën en zelfredzaamheid in combinatie met jaloezie zou nodig zijn om hier meer over te kunnen zeggen. Hieraan toevoegend kan er, door de niet-representatieve steekproef en de onderzoeksopzet waarbij er gebruik is gemaakt van een vragenlijst, niet worden gesproken van causaliteit. Hier zou een experiment voor nodig zijn. Hierbij is het belangrijk om te beseffen dat deelnemers de vragenlijst slechts éénmalig hebben ingevuld, waardoor er bijvoorbeeld niet kan worden vastgesteld of de hechtingsstijl van de ene partner voorafgaat aan, of leidt tot, de angstige jaloezie van de andere partner.

Daarnaast zijn er nog andere limitaties wat betreft de onderzoeksopzet. Deelnemers moesten het onderzoek zelfstandig uitvoeren, in een zelfgekozen omgeving en op een zelfgekozen tijdstip. Hierdoor is er geen controle geweest op het juist invullen van de vragenlijst.

Zo zou het kunnen dat koppels, tegen de instructies in, enkele of meerdere vragen samen hebben gemaakt. Dit zou de antwoorden op de vragenlijst kunnen beïnvloeden. Logischerwijs zouden individuen de vragenlijst misschien positiever invullen dan de realiteit is. Individuen zouden bijvoorbeeld aangeven minder jaloers te zijn dan in werkelijkheid het geval is. Dit zou een tweede verklaring kunnen zijn voor het gebrek aan samenhang tussen angstige jaloezie van de ene partner en angstige hechting van de andere partner.

Tot slot zou de steekproef mogelijk niet groot genoeg zijn om een effect waar te nemen. In het onderzoek is er gebruik gemaakt van de data van slechts 62 stellen. Een groter aantal zou wenselijk zijn om een mogelijk bestaand effect beter te kunnen waarnemen.

Toch is het van belang om deze resultaten mee te nemen voor in de toekomst. Er is nog niet eerder onderzoek gedaan naar het effect van hechting op de jaloezie van de partner. Ondanks dat dit effect erg zwak was, is het nuttig om meer onderzoek te doen naar welke invloed een individu kan hebben op de jaloezie van de partner. Zo zou het bijvoorbeeld interessant zijn om ook de andere hechtingsstijlen en vormen van jaloezie te onderzoeken. Daarnaast zouden ook andere factoren als emotionele beschikbaarheid en narcisme/neuroticisme interessant kunnen zijn in relatie tot de mate van jaloezie van de partner. Door meer over te weten te komen over de invloed van een individu op de jaloezie van de partner, zou jaloezie beter begrepen kunnen worden en zouden er mogelijk interventies kunnen worden ontwikkeld om koppels hier beter bij te kunnen helpen. Jaloezie zou namelijk samengaan met zowel vermindering van het welzijn van het individu als een verminderde kwaliteit van de relatie (Aykutoğlu, 2025).

Ook zou het interessant zijn om verdiepend onderzoek te doen naar de twee subschalen van conflicthantering die in dit onderzoek zijn gebruikt. Een angstig gehecht individu zou volgens de resultaten van dit onderzoek vaak het gevoel hebben dat de partner zich terugtrekt uit

conflicten, terwijl het individu zelf aan zou dringen of kritiek zou leveren (SDPW). Daarentegen zou een angstig gehecht individu ook het idee hebben dat de partner zich veeleisend en confronterend gedraagt, terwijl het individu zich terugtrekt of het conflict vermijdt (PDSW). Ondanks dat dit vrij tegenstrijdig aan elkaar is, is hetzelfde verband gevonden tussen deze variabelen en angstige hechting van partner A. Het zou interessant zijn om te onderzoeken welke factoren bijdragen aan ofwel de ene response ofwel de andere. Kortom, wat bepaalt of een angstig individu zich terugtrekt of juist aandringt? Voorbeelden van te onderzoeken variabelen zouden bijvoorbeeld relatieduur, relatietevredenheid en zelfvertrouwen zijn.

Concluderend is er geen verband gevonden tussen angstige hechting van de ene partner en angstige jaloezie van de andere partner. Wel zou angstige hechting samenhangen met conflicthantering. Het effect van de conflicthantering op de angstige jaloezie van de partner zou mogelijk afhangen van de mate van angstige hechting van deze partner. SDPW hing positief samen met angstige jaloezie bij een hogere angstige hechting en PDSW hing negatief samen met angstige jaloezie bij een hogere angstige hechting. Voor de gemodereerde mediatie werden geen duidelijke aanwijzingen gevonden. Verdiepend onderzoek is nuttig om de voorspellers van jaloezie verder in kaart te brengen.

Referenties

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist, 55*(5), 469–480. https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469

Aykutoğlu, B. (2025). Jealousy, basic need satisfaction and well-being in romantic relationships [ProQuest Information & Learning]. In *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering* (Vol. 86, Issue 4–B).

Bakkes, D. (2025). *Vermijdende Hechting, Jaloezie en de Rol van Expressieve Suppressie* [Ongepubliceerde bachelorscriptie]. Rijksuniversiteit Groningen

Barelds, D. P. H., & Dijkstra, P. (2003). Het meten van jaloezie. *Diagnostiek-wijzer*, *6*, 56-64.

Barelds, D. P. H., & Dijkstra, P. (2021). Exploring the link between bright and dark personality traits and different types of jealousy. *Psihologijske Teme*, *30*(1), 77–98.

Barelds, D.P.H, & Dijkstra, P. (2022). Meten van drie soorten jaloezie met de Three Types of Jealousy Scale. Gedragstherapie: Tijdschrift voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie, 55(3), 227-247.

Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, *61*(2), 226–244. https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.2.226

Beyers, W., & Goossens, L. (2003). Psychological separation and adjustment to university: Moderating effects of gender, age, and perceived parenting style. *Journal of Adolescent Research, 18*(4), 363–382. https://doi.org/10.1177/0743558403253792

Bosch, I. (2025). *Vermijdende Hechting en Angstige Jaloezie in Partnerrelaties: De Rol van*

Relationele Onzekerheid en Open Communicatie [Ongepubliceerde bachelorscriptie]. Rijksuniversiteit Groningen.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment*. London: Hogarth Press.

Buunk, B. P. (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personal. Individ. Differ*. *23*, 997–1006. doi: 10.1016/S0191-8869(97)00136-0

Christensen, A., & Sullaway, M. (2016). *Communication Patterns Questionnaire Revised - Short Form*.

De Vries, I. (2025). *Sekseverschillen in Jaloezie: De Modererende Rol van Hechtingsstijl bij Emotionele en Seksuele Ontrouw* [Ongepubliceerde bachelorscriptie]. Rijksuniversiteit Groningen.

Dijkstra, P., Barelds, D. P. H., & Groothof, H. A. K. (2013). Jealousy in response to online and offline infidelity: The role of sex and sexual orientation. *Scandinavian Journal of Psychology*, *54*(4), 328–336. https://doi.org/10.1111/sjop.12055

Dondertman, M. (2025). *De Modererende Rol van Zelfdifferentiatie in de Relatie Tussen Hechtingsstijl en Jaloezie* [Ongepubliceerde bachelorscriptie]. Rijksuniversiteit Groningen.

Feeney, J. A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, *58*(2), 281–291. https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.2.281

Goodboy, A. K., & Bolkan, S. (2011). Attachment and the use of negative relational maintenance behaviors in romantic relationships. *Communication Research Reports*, *28*, 327–336. http://dx.doi.org/10.1080/08824096.2011.616244.

Guerrero, L. K. (1998). Attachment-style differences in the experience and expression of

romantic jealousy. *Personal Relationships*, *5*(3), 273–291. https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1998.tb00172.x

Hayes, A. F. (2022). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (3rd ed.). Guilford Press.

Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, *52*(3), 511–524.

Guttman, L. (1945). A basis for analyzing test-retest reliability. *Psychometrika, 10*, 255-282.

Lessard, I., Brassard, A., Gosselin, P., Brault-Labbé, A., Lafontaine, M.-F., & Péloquin, K. (2025). Attachment, conflict, and relationship satisfaction of couples transitioning to parenthood: The moderator role of intimacy. *Journal of Family Psychology*, *39*(3), 336–347. https://doi.org/10.1037/fam0001321

Paquette, V., Rapaport, M., St-Louis, A. C., & Vallerand, R. J. (2020). Why are you passionately in love? Attachment styles as determinants of romantic passion and conflict resolution strategies. *Motivation and Emotion*, *44*(4), 621–639. https://doi.org/10.1007/s11031-020-09821-x

Mozafari, A. R. (2021). *Examining the associations among lifetime interpersonal trauma, attachment, and romantic relationship conflict* [Doctoral dissertation, Idaho State University].

Richter, M., Schlegel, K., Thomas, P., & Troche, S. J. (2022). Adult attachment and personality as predictors of jealousy in romantic relationships. *Frontiers in Psychology*, *13*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.861481

Turner, L. A., & Langhinrichsen-Rohling, J. (2011). Attachment, relationship beliefs, and

partner-specific assertiveness and psychological aggression among college students. *Partner Abuse*, *2*(4), 387–403. https://doi.org/10.1891/1946-6560.2.4.387

Van der Neut, I. I. (2025). *Zelfvertrouwen en Angstige Jaloezie; De Modererende Rol van Ervaring met Ontrouw* [Ongepubliceerde bachelorscriptie]. Rijksuniversiteit Groningen.

Wegner, R., Roy, A. R. K., Gorman, K. R., & Ferguson, K. (2018). Attachment, relationship communication style and the use of jealousy induction techniques in romantic relationships. *Personality and Individual Differences*, *129*, 6–11. https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.02.033

Tabel 1

Gemiddelden, Standaarddeviaties en Correlaties

	Gemiddelde	Std. Deviatie	Angstige Hechting A	Angstige Hechting B	Angstige Jaloezie B	SDPW	PDSW
Angstige Hechting A	2.030	1.236	1				
Angstige Hechting B	2.032	1.236	.234**	1			
Angstige Jaloezie B	1.579	.602	-.027	.042	1		
SDPW	2.143	.718	.312**	.203*	.101	1	
PDSW	2.148	.760	.324**	.131	-.029	.624**	1

Noot. Angstige Hechting A = Angstige Hechting Partner A; Angstige Hechting B; Angstige Hechting Partner B; Angstige Jaloezie B; Angstige Jaloezie Partner B

*Correlatie is significant bij een 0.05 level (tweezijdig)

**Correlatie is significant bij een 0.01 level (tweezijdig)

Appendix

Gebruikte Vragenlijsten

Angstige Hechting

Relationship Questionnaire (Bartholomew & Horowitz, 1991). Ik zou het liefste al mijn gevoelens met mijn partner delen, maar ik merk vaak dat mijn partner meer afstand houdt dan ik prettig vind. Persoonlijk en vertrouwelijk contact vind ik belangrijk en plezierig, maar ik vraag me soms af of mijn partner mij wel net zo waardeert als ik hem/haar waardeer.

- ○ 1 Helemaal niet op mij van toepassing
- ○ 2
- ○ 3
- ○ 4
- ○ 5
- ○ 6
- ○ 7 Sterk op mij van toepassing

Angstige jaloezie

Three Types of Jealousy Scale (Barelds & Dijkstra, 2022). In hoeverre heeft u de volgende ervaringen?

	Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Altijd
Ik maak me er zorgen over dat mijn partner iemand anders aantrekkelijker vindt dan mij.	○	○	○	○	○

Ik pieker erover dat mijn partner met iemand anders een seksuele relatie zou kunnen hebben.	○	○	○	○	○
Ik ben bang dat mijn partner seksueel in iemand anders geïnteresseerd is.	○	○	○	○	○
Ik maak me zorgen over wat er allemaal wel niet kan gebeuren wanneer mijn partner met andere personen (van het geslacht waar uw partner op valt) in aanraking komt.	○	○	○	○	○
Ik pieker erover dat mijn partner mij zou kunnen verlaten voor een ander.	○	○	○	○	○

Conflicthantering

Communication Patterns Questionnaire Revised – Short Form (Christensen & Sullaway, 2016). SDPW. De onderstaande stellingen gaan over hoe u en uw partner gewoonlijk omgaan met problemen in uw relatie.

Als er een probleem is in onze relatie ...

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens of oneens	Mee eens	Sterk mee eens
Probeer ik een discussie te beginnen, terwijl mijn partner een discussie probeert te vermijden	○	○	○	○	○

Als we een discussie voeren over een probleem ...

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens of oneens	Mee eens	Sterk mee eens
Stellen zowel mijn partner als ik mogelijke oplossingen en compromissen voor	○	○	○	○	○
Zeurt of eist mijn partner terwijl ik me terugtrek, zwijg of weiger de zaak verder te bespreken	○	○	○	○	○

Communication Patterns Questionnaire Revised – Short Form (Christensen & Sullaway, 2016). PDSW. De onderstaande stellingen gaan over hoe u en uw partner gewoonlijk omgaan met problemen in uw relatie.

Als er een probleem is in onze relatie ...

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens of oneens	Mee eens	Sterk mee eens
Probeert mijn partner een discussie te beginnen, terwijl ik een discussie probeer te vermijden	○	○	○	○	○

Als we een discussie voeren over een probleem ...

	Sterk mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens of oneens	Mee eens	Sterk mee eens
Zeur of eis ik terwijl mijn partner zich terugtrekt, zwijgt of weigert de zaak verder te bespreken	○	○	○	○	○
Bekritiseer ik mijn partner terwijl mijn partner zichzelf verdedigt	○	○	○	○	○